

Considerații metodice despre studiul textului epic în gimnaziu

Literatura, la nivelul gimnaziului, este un domeniu familiar elevului, deoarece acesta vine din școala primară cu plăcerea lecturii, dar cu puține cunoștințe despre comentariul textului și structura operei literare.

La pășirea în gimnaziu, se introduc unele noțiuni de teorie literară, care se completează cu fiecare clasă, elevii pătrund etapizat în universul ficțional al operelor studiate și se familiarizează cu procedeele interpretării textului literar, devenind astfel conștienți de influența exercitată de literatură asupra cititorului.

Elevii fac cunoștință cu o gamă variată de texte: texte literare, nonliterare, științifice, argumentative, învățând mai întâi să le diferențieze și apoi să le recepteze.

A recepta un text literar înseamnă *a fi afectat de, a înregistra*. Elevul are o reacție față de text, reacție ce depinde de calitatea acestuia dar și de predispozițiile elevului.

Elevul trebuie sprijinit să intre în universul operei și să fie impresionat de *lumea de acolo*.

Etapele studierii textului epic:

1. Înainte de etapa pătrunderii în lumea textului, există o etapă de pregătire a elevilor, crearea unor condiții favorizante pentru receptare prin discuții libere menite să le trezească curiozitatea.

Astfel, în cazul studierii lecturilor de genul: *Domnu Trandafir* de M. Sadoveanu, *Puiul*, de Brătescu Voinești ș.a, profesorul va încerca să fructifice experiența de viață a elevilor. Ei vor fi pregătiți printr-o conversație introductivă despre felul cum își ajută și respectă profesorii, despre dragostea lor pentru animale, discuții ce vor constitui *punți* de legătură cu lumea fictivă din lecturile ce urmează a fi studiate.

Dacă operele sunt inspirate din trecutul nostru istoric, atunci se va face apel la cunoștințele lor despre istorie. De asemenea, elevii pot comenta diferitele ilustrații care însoțesc textele.

Alt procedeu de pregătire a elevilor îl constituie încadrarea fragmentului în opera din care face parte prin povestirea pe scurt a elementelor de conținut, stabilirea temei.

2. După etapa de pregătire, urmează lectura model a textului, care poate fi făcută de profesor sau de unii elevi cu abilități în acest sens.

3. Urmează conversația de orientare realizată după lectură, feedbackul, informându-l pe dascăl despre modul în care elevii au urmărit lectura, sentimentele pe care li le-a trezit. Această etapă de scurtă durată se realizează prin câteva întrebări pe marginea textului.

4. Explicarea cuvintelor și a expresiilor necunoscute întâlnite în text este următoarea etapă în studierea textului epic. Acum elevii vor da mai întâi sensul din text pentru fiecare cuvânt

folosirea lui în alte context. Cuvintele care vor trebui să intre în vocabularul activ al elevilor vor fi introduse în procesul reproducerii textului și apoi în alte context.

5. Elaborarea planurilor de text sub forma planului simplu sau/și a planului dezvoltat.

Planul de text simplu constituie o cale de pătrundere în structura compozițională a operei, o exersare a capacității elevilor de a citi cu atenție, de a delimita unitățile contextuale și de a concentra conținutul fiecărei unități într-o formulare potrivită, de preferință realizată de elevi.

6. Planul de text dezvoltat constă în redarea structurii textului în detaliu. Atât planul simplu cât și cel dezvoltat de text îi ajută pe elevi să reproducă conținutul operei, să înțeleagă structura acesteia.

7. Reproducerea conținutului textului epic pe baza planului de text.

Dacă textul este scurt, reproducerea orală a acestuia se poate face imediat după lectură, dar este recomandat ca aceasta să fie precedată de alcătuirea planului de text.

8. Caracterizarea personajelor se realizează după etapa reproducerii conținutului textului epic. Caracterizarea reprezintă procedeul prin care stabilim poziția personajului în operă, trăsăturile lui fizice și morale, relațiile cu celelalte personaje.

Modalitățile de caracterizare pot fi:

-directă: făcută de autor sau de alte personaje;

-indirectă: desprinsă din faptele personajului, din comportament, din mediul în care trăiește, din părerile celorlalte personaje despre el, onomastică, etc;

-autocaracterizarea: făcută de personajul însuși.

În realizarea caracterizării de personaj, elevii vor folosi și citate extrase din text.

9. Reflecții asupra textului studiat, ieșirea din universul ficțional, reflecții care se desfășoară sub diverse forme: prin dezbateri orale sau prin realizarea de compuneri.

De exemplu, după studiul unui fragment din *Amintiri din copilărie*, de I. Creangă, poate fi dată elevilor următoarea temă: „Alcătuieți o compunere de 1-2 pagini referitoare la alegerea pe care ați dori să o faceți pentru viitorul vostru”.

Bibliografie:

Vistian Goia, *Didactica limbii și literaturii române pentru gimnaziu și liceu*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2008;

Nicolae Eftenie, *Introducere în metodică studierii limbii și literaturii române*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008.

Prof. Marieta-Nicoleta ANCIULEA

Școala Gimnazială Castința

